

Sosyal Ritüellerin Yeniden İnşası: Dijital Mecralarda Selamlaşma Pratikleri

The Reconstruction of Social Rituals: Greeting Practices in Digital Platforms

Nargis ÖZGEN¹

Öz: Bu çalışma dijitalleşmenin etkisiyle bireylerin selamlaşma pratiklerinde meydana gelen dönüşümü ve emojielerin (dijital semboller) bu süreçteki rolünü incelemektedir. Özellikle emojielerin, bireyler arası iletişimde duygusal ifadeleri güçlendirme ve toplumsal değerleri yeniden şekillendirme süreçlerindeki işlevi araştırılmıştır. Araştırmanın temel amacı geleneksel selamlaşma biçimlerinin dijital sembollerle nasıl yeniden yapılandırıldığını ve bu değişimin bireyler arası samimiyet, aidiyet ve sosyal bağ kurma üzerindeki etkilerini anlamaktır. Çalışma emojielerin yalnızca bireysel ifadelerle birlikte kültürel norm ve değerlerde yarattığı dönüşümle ilgilenmektedir. Çalışma 239 katılımcıyla gerçekleştirilen anket çalışmasına dayanmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri, emojielerin kullanım sıklığı ve işlevselliği bağlamında değerlendirilmiş; yaş ve eğitim düzeyinin bu kullanım üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Genç bireyler dijital platformlarda daha aktif olup emojieleri selamlaşma ve duygu paylaşımı için kullanırken, yaşlı bireylerin emojielere daha mesafeli yaklaşığı görülmüştür. Eğitim düzeyi de emojielerin eleştirel ve bilinçli bir şekilde kullanımı üzerinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Araştırma sonucu elde edilen bulgular emojielerin sosyal bağlamlarda güçlü bir araç olduğunu ancak resmi iletişimde sınırlı bir rol oynadığını göstermektedir. Emojieler geleneksel selamlaşma biçimlerini tamamen ortadan kaldırmak yerine bu pratiklere yeni bir boyut eklemektedir. Bununla birlikte emojielerin kültürel kapsayıcılığı, destekleme potansiyeline rağmen, insani değerlerin ve kültürel mirasın korunması için teknolojik gelişmelerin etik ve sosyal bağlamlarla dengelenmesi gerekliliği ortaya konmaktadır. Çalışma emojielerin sosyal, kültürel ve duygusal iletişimdeki rolünü anlamaya yönelik yeni bir perspektif sunmakta ve gelecekte geniş kapsamlı araştırmaların gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Emojieler, Selamlaşma Ritüelleri, Kültürel Değerler, İletişim Dinamikleri.

¹ Assist. Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Publicity

e-mail: nargis.ozgen@hbv.edu.tr ORCID: 0000-0003-4502-659X

Atf/Citation: Özgen, N. (2025). Sosyal Ritüellerin Yeniden İnşası: Dijital Mecralarda Selamlaşma Pratikleri. Intermedia International e-Journal, 12(22) 443-467. doi: 10.56133/intermedia.1619682.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Extended Abstract: Technological advancements and digitalization have profoundly transformed individuals' communication practices, reshaping traditional forms of social interaction. However, the rapid technological innovations of the modern era have altered the nature and meaning of these rituals, turning them into digital symbols and redefining them through emojis. As tools reflecting individuals' emotional expressions, emojis establish new meaning systems in social contexts and contribute to strengthening social bonds.

This study examines the function of emojis in interpersonal communication, their impact on traditional values, and how this transformation shapes cultural codes. The research explores how digitalization has altered greeting practices, the forms in which these practices have been redefined, and their effects on cultural values. The study is based on a quantitative research conducted with the approval of the Ethics Committee of Ankara Hacı Bayram Veli University, involving 239 participants. The research collected data on the role of emojis in interpersonal greetings, analyzing their frequency of use and perceived functionality in digital communication, independent of participants' demographic characteristics. The findings indicate that emojis add a modern dimension to greeting practices and reconstruct their relationship with cultural values.

While emojis enrich the meaning of communication, they also play a significant role in the transformation of cultural norms. However, this transformation poses the risk of traditional values being forgotten and contributes to the threat of cultural homogenization. These rituals, shaped by cultural codes and norms, have historically served to preserve social values. Yet, the digitalization of the modern world has altered the functionality and symbolism of these rituals. Traditional face-to-face greetings have been transformed into virtual forms through text-based messages, visual symbols, and emojis on digital platforms. In this transformation, emojis have become a key factor in reinforcing emotional expressions and establishing meaningful connections between individuals.

The study's findings highlight that emojis function not only as symbolic tools but also as mechanisms that reshape social norms and cultural values. Emojis, particularly those widely used by digital natives, foster a sense of belonging and intimacy among individuals in digital platforms. However, digital immigrants tend to approach these symbols with skepticism, creating generational differences in the effectiveness of digital communication.

Although emojis enhance meaningful interactions in social contexts, the study reveals the misconception that they create a universal language. The different meanings attributed to emojis across cultures emphasize the importance of context and add complexity to meaning construction in digital communication. For instance, an emoji perceived positively in one culture may be interpreted negatively in another. Thus, the study underscores the importance of preserving cultural differences and carefully evaluating context in digital interactions.

As digitalization rapidly advances, the role of emojis in interpersonal communication extends beyond merely strengthening social bonds. Emojis contribute to the reproduction of cultural codes and social values. While these symbols provide individuals with new means of self-expression, they also present the risk of eroding cultural heritage and human values. Therefore, the increasing use of emojis and the effort to establish a universal digital language carry the potential risk of creating a homogenized cultural structure.

The study associates the future potential of emojis with artificial intelligence and personalization technologies. Emojis could be customized based on users' moods, facial expressions, or message contexts, making digital communication more dynamic and authentic. For example, an AI system could analyze a written message and suggest appropriate emojis to enhance its emotional dimension. Additionally, the integration of augmented reality (AR) and virtual reality (VR) technologies into emojis may create a more immersive and humanized digital communication experience. However, emojis currently have limited applications in formal communication and remain primarily influential in interpersonal interactions. While

they enrich personal expressions, they have yet to achieve widespread acceptance in formal and professional settings.

The social, cultural, and emotional functions of emojis should be further explored through interdisciplinary research. Evaluating emojis not only as tools for personal communication but also as instruments that reshape social values will contribute to the preservation of cultural heritage in the digitalized world. The balanced use of these symbols with human values and their development in a way that supports cultural diversity are essential considerations. The future evolution of emojis, particularly with the integration of artificial intelligence and augmented reality, is likely to play an increasingly significant role in digital communication.

Considering that technology is a tool created for humanity, it is crucial that these tools are utilized in alignment with ethical principles and human values. The impact of virtual reality and emojis on humanity can be balanced by preserving human connections and cultural heritage. Supporting this process with interdisciplinary approaches and advanced research will allow for a deeper understanding of the societal effects of digitalization.

Key Words: *Digitalization, Emoji, Greeting Rituals, Cultural Values, Communication Dynamics.*

GİRİŞ

Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüz modern çağ bireylerin iletişim biçimlerinde köklü değişimleri de beraberinde getirmiştir. İnsanlık tarihine bakıldığında selamlaşma pratiklerinin bireysel/toplumsal düzeyde sosyal bağların oluşumunda ve sürdürülmesinde oynadığı rol açıkça görülmektedir. Ancak teknolojik gelişmeler günlük yaşama hızlı ve etkin nüfuz ederken geleneksel selamlaşma biçimlerini dönüştürmekte, dijital semboller ve emojileri ön plana çıkarmaktadır. Selamlaşma ritüelleri ve emoji kullanımı iç içe geçmiş bir yapı karşımıza çıkarırken, geçmişten aktarılan kültürel değerler ve bireysel ifade biçimleri üzerinde etkiler bırakmakta, iletişimdeki anlam inşası süreçlerini yeniden şekillendirmektedir. Selamlaşma ritüellerinin tarihsel bağlamdan çıkarılarak dijital araçlarla yeniden yapılandırılması çağdaş toplumların sosyal etkileşim dinamiklerindeki dönüşümün habercisidir.

Bu çalışma, dijitalleşme ile geleneksel selamlaşma biçimlerinin ne şekilde değiştiğini, hangi biçimlerde yeniden var olduğunu ve söz konusu değişimin kültürel değerler üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın temeli, emojilerin bireyler arası selamlaşma ve bu selamlaşmaların beraberinde getirdiği iletişim dinamikleri üzerindeki rolünü anlamaya yönelik bir sorgulamaya dayanmaktadır. Yazılı iletişimde ifadelerin anlamını zenginleştiren araçlar olmaktan öteye geçen emojiler sosyal normların ve değerlerin sembolik taşıyıcıları olarak da işlev görmektedir, anlamlara farklı boyutlar katmaktadır. Emojilerin kullanımı yazılı ifadeleri dönüştürürken geleneksel selamlaşma biçimleri üzerindeki etkisi her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. Çünkü emojiler bireylerin duygusal ifadelerini yansıtmalarına yardımcı olurken toplumsal bağlamda farklı bir anlam sistemi oluşturmaktadır.

Selamlaşma ritüelleri tarih boyunca farklı toplumlarda kültürel kodlar ve normlarla şekillenerek, değerlerle beslenen sosyal davranış biçimleri oluşturmuştur. Geleneksel selamlaşma ritüelleri, toplumsal değerlerin ve sosyal aidiyetin göstergesi olarak işlev görürken, dijitalleşmenin getirdiği gelişmelerle ritüellerin simgesel ve işlevsel yapılarında değişimler yaşanmıştır. Geleneksel bağlamdaki selamlaşma cümleleri yüz yüze iletişimin temel parçası olarak görülürken modern araçlarla alışkanlıklar; metin mesajlar, görseller ve emojiler gibi sembollerle sanal bir yapıya bürünmüştür. Bu dönüşüm bireysel ifadelerde anlam ve değerleri yeniden yapılandırırken toplumsal ifadelere kültürlerarası bir derinlik sağlamıştır.

Dijital araçlarla kurulan iletişimde kullanılan semboller selamlaşma pratiklerinde iletişim biçimi değişikliği oluştururken anlam inşası süreçlerinde de yenilikler sunmaktadır. Ancak gelenek/göreneklerle günümüze kadar aktarılan bazı değerler ve ritüellerin yok olma ve/veya unutulması endişeleri de ortaya çıkmaktadır. Emojiler iletişimde, duygusal ifadeleri güçlendirme ve yanlış anlamaları azaltma gibi işlevlerle geleneksel iletişimden farklılaşan bir kullanım alanı yaratırken, toplumsal değerler ve normlar üzerinde bıraktıkları etkiyle incelenmesi gereken bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum sosyal bilimlerde yeni bir tartışma alanı oluşturmuş geleneksel değerlerle modern dijital dünyayı birleştirecek yeni bir yapının şekillenmesine yönelik önerilerin desteklenmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla sorulması gereken soruların başında emojilerin yalnızca bir dijital araç olup olmadığı, bireylerin sosyal etkileşimlerini şekillendiren, kültürel anlamları temsil eden, farklı dinamikleri içeren bir iletişim dili oluşturan unsur olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. Çalışmada emojilerin selamlaşma pratikleri içerisinde üstlendiği işlevle birlikte, bireyler arası değer iletimini nasıl etkilediği ve geleneksel kültürel kodları nasıl dönüştürdüğü tartışılmaktadır.

Çalışma genç kuşağın dijital platformlardaki selamlaşmaları esnasında kullandıkları sembollerin bireyler arasındaki samimiyet ve aidiyet duygusunu ne ölçüde yansıttığı, sosyal bağ kurma süreçlerini ne ölçüde etkilediği vb. sorular etrafında şekillenmiştir. Bu sorular bağlamında emojilerin sembolik araç olmaktan öte kimlik inşasında ve toplumsal bağların güçlendirilmesinde kritik rol oynadığı varsayılmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular aracılığıyla geleneksel sosyal etkileşim biçimlerinin nasıl değiştiğine dair bir kavrayış sunmayı hedeflemektedir.

1. Dijitalleşmeyle Birlikte Değişen Selamlaşma Ritüelleri

Farklı toplum ve kültürlerde önemli yeri olan selamlaşma pratikleri kişilerarası iletişimin temel unsurlarından birini oluşturmaktadır. Söz konusu pratikler kültürlerin yaşam deneyimlerine göre farklılık gösterirken tarihsel süreç içerisinde de şekillenmektedir. Birçok yazar selamlaşmayı evrensel bir iletişim biçimi olarak değerlendirmekte, selamlaşma pratiklerinin bireyler arasındaki dostluk ve aidiyet duygusunu pekiştirdiğine, farklı kültürler arasındaki etkileşimde köprü görevi

gördüğüne, toplumsal normların ve değerlerin bir yansıması olarak şekillendiğine vurgu yapmaktadır (Goffman, 1967; Firth, 1972). Ancak dijitalleşmenin her alana olan etkisi selamlaşma ritüelleri üzerinde de derin etkiler bırakmakta, dijital mecralarda kurulan iletişim biçimleri önemli bir araştırma konuları arasına girmektedir.

Geleneksel ve yüz yüze gerçekleşen selamlaşmalar beden dili, mimik ve jestleri barındırırken, dijitalleşme bu unsurları ortadan kaldırarak semboller aracılığıyla yeni boyutlara dönüştürmüştür. Emojilerin dijital dünyada duygusal ifadeleri güçlendiren semboller olarak ilk kez 1999 yılında Japonya'da Shigetaka Kurita tarafından geliştirildiği bilinmektedir (Dürscheid & Siever, 2017). Negishi'ye göre (2014) bu semboller, yazılı iletişimde anlamı zenginleştirerek ifade derinliği katmayı amaçlamıştır. Duranti'ye göre (1997) de dijital çağın hızla evrilmesiyle birlikte, yüz yüze selamlaşma pratikleri önemini kaybederek yerini dijital selamlaşma biçimlerine bırakmıştır. Bu durum, bireysel iletişim alışkanlıklarının yanı sıra toplumsal bağların yapı taşlarını da dönüştürmektedir. Söz konusu etkiyle ortaya çıkan hızlı dönüşüm sosyal bağların ve değerlerin dijital mecralarda nasıl yeniden üretildiği sorusunu da beraberinde getirmektedir. Teknolojik yeniliklerin şekillendirdiği ve görece kısa geçmişte gerçekleşen/gerçekleşmeye devam eden bu dönüşüm sürecinde doğan kuşak, enformasyon çağının dinamiklerine ve teknolojik olanakların sağladığı hızın gerekliliklerine hızlı/doğal şekilde uyum sağlamıştır. Marc Prensky (2001) tarafından ortaya atılan "dijital yerli" kavramı, dijitalleşmenin bireylerin iletişim pratikleri üzerindeki etkisini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Prensky, dijital yerlileri, dijital teknoloji içine doğan ve bu teknolojileri "ana dilleri" gibi kullanan bireyler olarak tanımlamaktadır. Dijital yerliler, teknoloji ile büyüyen yeni nesilleri ifade ederken, bu nesillerin günlük iletişimlerinde görsel araç/sembollere daha fazla yer verdiğini vurgulamaktadır. Böylece dijital yerliler, geleneksel iletişim biçimlerinden uzaklaşarak dijital araçlarla iletişim kurmayı doğal bir süreç olarak benimsemektedir. Danesi'ye göre (2016) semboller, sadece duyguların ifade edilmesini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda selamlaşma gibi sosyal ritüellerin dijital platformlarda yeniden tanımlanmasında da etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Özellikle emojiler, dijital iletişimde hem selamlaşmayı hem de duygu aktarımını kolaylaştıran araçlar olarak ön plana çıkmaktadır. Danesi'nin söz ettiği bu araçlar bireylerin kendilerini ifade etme ihtiyaçlarına yanıt vermektedir. Bu bağlamda selamlaşma pratiği emojiler aracılığıyla hızla dijitalleşerek daha kısa, sembolik ve görsel bir boyuta taşınmıştır.

Emojiler yalnızca iletişimde kullanılan birer sembol olmaktan öte, bireyler arasında duygusal bağların kurulmasına ve bu bağların dijital ortamda sürdürülmesine olanak sağlayan güçlü araçlar haline gelmiştir (Turkle, 2011). Emojiler çevrimiçi selamlaşma kültüründe sıcak ve dostane bir atmosfer yaratırken (Danesi, 2016), yazılı iletişimde selamlaşma pratiklerine canlılık katarak duygusal zenginlik sağlamaktadır (Alshenqeeti, 2016). Özellikle genç kuşaklar arasında yaygın olan dijital platformlarda emojiler hızlı, pratik ve duygusal bir selamlaşma biçimi olarak kullanılırken geleneksel

selamlaşma pratiklerini de etkilemektedir. Walter'e göre (1996), bu dijital biçimler geleneksel selamlaşma ritüellerinin yerine geçerken, toplumsal normları ve değerleri dijital ortamlarda yeniden üretmektedir. Yeniden üretim süreci toplumsal normların dijital dünyadaki karşılıklarının şekillenmesini beraberinde getirmektedir. Bu dönüşümün gençlerin kurdukları sosyal bağlar, sosyal iletişim pratikleri ve toplumsal normlar üzerindeki etkileri incelemek modern iletişim çalışmaları açısından giderek daha önemli bir araştırma alanı haline gelmektedir.

Emojilerin dijital iletişimin kurulduğu mecralarda duygu içeren ifadeleri zenginleştirdiği ve bireyler arasındaki etkileşimi güçlendirdiği literatürde sıkça vurgulanmaktadır. Derks, Fischer ve Bos (2008) emojilerin yazılı mesajlardaki duygusal tonları artırarak kişiler arası iletişimde yanlış anlamaları azalttığını ve daha samimi bir bağ kurulmasını sağladığını belirtmektedir. Onlara göre, özellikle hızlı mesajlaşmalarda kullanılan emojiler, duygusal ifadelerin eksikliğini telafi ederek yazılı iletişimde daha derin bir anlam katmaktadır. Bu katkı dijital dünyada etkili ve duygusal açıdan anlamlı iletişim kurma çabasını desteklemektedir. Evans (2017), emojilerin dijital iletişimde "duygu dili" oluşturduğunu ve kullanıcıların karmaşık duygu yüklü ifadeleri basit sembollerle aktarabilmelerine olanak tanıdığını savunmaktadır. Yazılı mesajlara eklenen emojilerin duygu etkisini artırarak bireyler arasındaki bağların güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak bireylerin yazılı iletişimde duygu aktarımını daha etkili gerçekleştirdiği gözlenmektedir. Nishimura (2003) emojilerin yazılı mesajların soğuk ve resmi yapısını kırarak iletişime samimiyet kattığını ifade etmektedir. Semboller aracılığıyla kurulan iletişim özellikle sosyal medya ve anlık mesajlaşma platformlarında bireylerin kendilerini daha rahat ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Sugimoto, Tanaka, ve Yamada (2017), emojilerin beyinde olumlu duygusal tepkiler yarattığını bununla birlikte yazılı mesajların daha samimi algılanmasını sağladığını ifade etmektedir. Yaptıkları araştırma emojilerin metin mesajlarını bilgi aktarma aracı olmaktan çıkarıp, duygusal bir iletişim aracı haline getirdiklerini ortaya koymaktadır. Derks ve arkadaşları (2008), emojilerin çevrimiçi ortamlarda geniş bir duygusal yelpazeyi ifade edebilme yeteneği olduğunu ve bu özelliğin kişiler arası ilişkilerde olumlu değişimlere yol açtığını belirtir. Onlara göre, dijital iletişimde emojilerin yaygın olarak kullanılması yazılı mesajların duygusal etkisini artırarak sosyal bağların güçlenmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda, emojiler dijital dünyada selamlaşmanın önemli bir parçası olarak, duygusal ifadeleri zenginleştirerek bireylerin daha samimi ve anlamlı etkileşimlerde bulunmalarını sağlar. Bu bulgular emojilerin sadece yazılı mesajların içeriğini değil bireylerin iletişim kurma biçimlerini de dönüştürdüğünü göstermekte, duygusal bağları güçlendirmeye ve sosyal ilişkilere katkılarını ortaya koyarak olumlu etkilerini ortaya koymaktadır.

Emojilerin olumlu etkilerinin sıklıkla vurgulanması, olumsuz etkilerinin göz ardı edilmesine neden olmamalıdır. Yapılan çalışmalar emojilerin olumsuz etkilerinin de belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Stark ve Crawford (2015) emojilerin bazı

durumlarda bireylerin düşüncelerini basitleştirdiğini ve daha derinlemesine ifadeler yerine yüzeysel iletişimin tercih edilmesine yol açtığını savunmaktadır. Bu durum emojiilerin iletişimdeki duygusal derinliğini sekteye uğratarak bireyin kendini ifade etmesinde sınırlılıklar ortaya çıkmasına neden olabilir. Miller, Kluver, Thebault-Spieker, Terveen ve Hecht emojiilerin, farklı kültürel bağlamlarda farklı anlamlar taşıyabileceğini ve bu durumun yanlış anlamalara yol açabileceğini belirtmektedir (2016). Sembollerin farklı kültürlerde anlamlar taşıdığı göz önüne alındığında emojiilerin de anlam değişimlerine sebep olma ihtimali bulunmaktadır. Özellikle uluslararası iletişimde yaşanabilecek anlam kaymaları emojiilerin kullanımını karmaşık hale getirebilmektedir. Aynı duruma değinen Yus (2014), emojiilerin bazı bağlamlarda net olmayan veya belirsiz anlamlar taşıyabileceğini ve bu nedenle iletişimdeki anlam bütünlüğünü zedeleyebileceğini ifade etmektedir. Ona göre emojiilerin yanlış kullanımı, mesajın içeriğinde anlam kaymalarına ve iletişim kazalarına neden olabilir. Walther ise emojiilerin iletişimde hiperkişiselleştirme yaratabileceğini ve bu durumun gerçek etkileşimlerdeki duygusal bağlara zarar verebileceğini belirtmektedir (1996). Dijital mecralarda sadece sembollerle kurulan iletişim yüz yüze iletişimin sıcaklığını ve derinliğini azaltabilir ve kişilerarası bağlarda değişikliklere yol açabilir.

Duyguların aktarımını kolaylaştıran güçlü bir araç olarak öne çıkan emojiiler toplumsal normların dijital ortamlarda yeniden üretilmesine katkı sağlamaktadır. Ancak söz konusu dönüşüm, emojiilerin olumlu etkilerinin yanı sıra iletişimde yüzeyselleşme ve anlam kaymaları gibi olumsuz etkilere de açıktır. Bu nedenle emojiilerin iletişimdeki rolü üzerine yapılan çalışmalarda dengeli bir yaklaşım benimsenmesi önemlidir.

2. Selamlaşma Ritüellerinde Evrensellik ve Anlam Arayışı

Selamlaşma ritüelleri bireyler arasında sosyal bağların kurulması ve güçlendirilmesinde, doğru iletişim pratiklerinin kurulmasında önemli bir yere sahiptir. Toplamların sosyal yapıları ve kültürel değerleri doğrultusunda tarihsel gelişim gösteren selamlaşma ritüelleri farklı biçimlerde görülmektedir. Bu ritüeller bireylerin kültürel ve sosyal bağlamdaki rollerine göre şekillenmiştir. Goffman (1967) selamlaşmanın bir "karşılıklı tanıma" ritüeli olduğunu ve bu ritüelin sosyal normlara bağlı olarak değiştiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte bu ritüeller iletişimin başlangıcını oluştururken toplumsal normların ve sosyal hiyerarşilerin yansıması olarak karşımıza çıkar. Goffman'a göre bu ritüel, bireylerin sosyal bağlamda kendilerini konumlandırmalarını sağlarken, aynı zamanda kültürel normların ve sosyal statülerin yeniden üretilmesine de katkıda bulunur. Selamlaşma, bireylerin sosyal statüsünü, samimiyet düzeyini ve ilişkilerinin doğasını ifade eden bir araç olarak işlev görürken kültürler içinde de farklılaşma göstermektedir. Firth (1972) selamlaşmanın bireyler arasındaki etkileşim olmanın yanı sıra toplamların sosyal düzeninin korunmasında işlevsel bir rol oynadığını öne sürmektedir. Firth'e göre selamlaşma ritüelleri, toplumsal hiyerarşileri pekiştirir ve bireylerin birbirlerine olan saygılarını ifade

etmelerine olanak tanır. Selamlaşma yalnızca bir selamlama eylemi değil aynı zamanda sosyal yapının korunmasına ve bireylerin toplumsal rolleri doğrultusunda hareket etmelerine yardımcı olan bir araçtır.

Kültürel antropologlar selamlaşma ritüellerinin geçmişten günümüze toplumsal normlar ve kültürel değerlerle şekillendiğini vurgulamaktadır. Hall (1966) selamlaşmanın kültürel farklılıklarını inceleyerek bu ritüelin bireylerin kişisel alan algıları ile yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin Batı toplumlarında el sıkışma yaygın bir selamlaşma biçimi olarak görülürken Asya kültürlerinde baş eğme veya iki elin birleştirilmesi gibi jestler daha sık tercih edilmektedir. Bu farklılaşmalar kültürel normlar ve toplumsal hiyerarşilerle doğrudan ilişkilidir. Duranti (1977), kültürel bağlamın selamlaşma ritüellerinin belirleyici bir etkeni olduğunu ve bu ritüelin her toplumda benzersiz biçimlerde ortaya çıktığını belirtmektedir. Selamlaşma ritüellerinin farklılaşması ve çeşitli şekillerde ortaya çıkması bireylerin sosyal bağlamda nasıl iletişim kurduğunu ve toplumsal değerleri nasıl yansıttığını anlamak açısından önemlidir. Hall'ın (1966) örneğinde olduğu gibi Japonya'da baş eğme, sosyal statü farklarını ve hiyerarşiyi ifade eden önemli bir ritüel olarak görülürken Batı toplumlarında el sıkışma daha eşitlikçi bir iletişim biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bu durum selamlaşmanın etkileşim aracı olmakla birlikte bireylerin sosyal kimliklerini ifade eden bir kültürel araç olduğunu göstermektedir.

Selamlaşma ritüelleri bireylerin sosyal statülerini ve iletişim biçimlerindeki samimiyet düzeylerini anlamaya olanak tanımaktadır. Goffman'a göre (1967), selamlaşmanın toplum içindeki düzeni sağlamak için bireylerin sosyal ilişki süreçlerine katılmalarını teşvik etmek gibi işlevleri vardır. Bu ritüel sayesinde bireyler sosyal ilişki becerilerini geliştirmekte ve topluma entegre olmaktadır. Özellikle samimiyet düzeyi ve statü farkları selamlaşma şekillerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Selamlaşmanın sosyal etkileşimde yalnızca bir başlangıç ritüeli olmadığını belirten Duranti (1997) bireylerin toplumsal aidiyet hislerini ve ilişkilerinin derinleşmesine katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Örneğin formal bir ortamda bulunan bireyin selamlaşma biçimiyle arkadaşlar arasında kullanılan samimi ifadeler arasındaki farklar selamlaşmanın sosyal bağlamdaki önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla selamlaşma bireyler arasındaki iletişimden toplumsal değerlerin yeniden üretilmesine kadar geniş bir etki alanına sahiptir.

Her selamlaşma ritüeli birbirinden farklıdır. Bunun temel sebebi kişiden kişiye değişiklik göstermesinden kaynaklanmaktadır. Bu farklılık, bireylerin yetiştikleri çevrenin, edindikleri deneyimlerin ve sahip oldukları kültürel değerlerin bir yansımasıdır. Birey, yetiştiği aile ortamı başta olmak üzere edindiği bütün deneyim ve yaşanmışlıklardan kendine bir selamlaşma ritüeli oluşturmaktadır. Kültür başta olmak üzere daha küçük çerçevede tarihsel süreç içerisinde ailenin yaşam pratiklerine göre

değişen bu selamlaşma biçimleri yakın çevreler tarafından tanınmaktadır. Örneğin, bir bireyin el sıkışırken hafifçe gülümsemesi veya başını eğmesi hem yetiştiği kültüre hem de kişisel alışkanlıklarına bağlı olarak anlam kazanır. Bu ritüeller aracılığıyla ilk iletişimini başlatan birey psikolojik durumu da dahil olmak üzere içinde bulunduğu ruh halini bu ritüeller aracılığıyla karşı tarafa aktarmaktadır. Bireyin o an içinde bulunduğu duygu hali selamlaşma ritüeli vasıtasıyla karşı tarafa aktarılır ve iletişimin içeriği de dahil olmak üzere birçok etken belirlenir. Örneğin, gergin bir bireyin el sıkışırken ellerini çok sıkı kavraması ve/veya heyecanlı bir bireyin hızlı hareketlerle selamlaşması, karşı tarafa bu duygu durumlarını kolayca aktarabilir. İletişimin nasıl şekilleneceğini belirleme işlevine sahip olan bu ritüellerin doğru okunması bireyin ek olarak vücut hareketleri, jest ve mimiklerle desteklenmektedir. Beden dilinin etkili bir şekilde kullanılması, selamlaşmanın yalnızca bir başlangıç değil, aynı zamanda ilişkiyi yönlendiren önemli bir faktör olmasını sağlar. Olumlu selamlaşma ritüelleri olumlu ve sağlıklı bir iletişimin başlangıcını oluşturmaktadır.

Farklı kültürlerde farklı selamlaşma ritüellerinin kültürün değerleri ve gelenekleriyle oluştuğunu vurgulamak önemlidir. Evrensel niteliğe sahip olmayan bu ritüellerin farklı toplumlarda algılanış biçimleri de değişiklik göstermektedir. Bazı Orta Doğu toplumlarında tokalaşmanın sadece erkekler arasında kabul görmesi, kültürel normların selamlaşma üzerindeki etkisini açıkça göstermektedir. Ancak selamlaşma ritüeline eklenen mimik ve jestler bireyin niyetlerini de ortaya koymaktadır. Bir kültürde olumsuz anlaşılabilir bir selamlaşma ritüelini yanlışlıkla ve/veya bilgisizlik nedeniyle tercih eden bir bireyin kullandığı vücut dili aracılığıyla iyi niyetli olduğu mesajı alıcısı tarafından kolaylıkla algılanmaktadır. Örneğin Batı kültürünün etkisiyle yetişen bir bireyin Japonya'da selamlaşma ritüeli esnasında baş eğmeyi doğru şekilde gerçekleştirememesi, selamlaşma ritüelini eksik bırakabilir. Ancak bireyin sıcak bir gülümseme ve samimi bir duruş sergilemesi, karşıdaki bireyin durumu anlayışla karşılamasını sağlayacaktır.

Her birey geçmişi, kültürel çevresi ve deneyimleri doğrultusunda bir selamlaşma ritüeli geliştirir. Kültürel farklılıklar bu ritüellerin yorumlanmasında zorluklar yaratsa dahi beden dili ve jestlerin doğru kullanımı yanlış anlamaları ortadan kaldıracaktır. Selamlaşma ritüelleri iletişim başlangıç noktası olduğu gibi karşılıklı anlayışın ifadesi olarak bireyler ve kültürler arasında önemli bir bağ kurmaktadır.

3. Selamlaşma Ritüellerinin Dönüşümünde Emojilerin Rolü

Küreselleşme ve dijitalleşme süreci geleneksel selamlaşma ritüellerini dönüştürerek, yüz yüze selamlaşma pratiklerinden dijital ortamlarda semboller ve emojiler aracılığıyla gerçekleşen iletişim biçimine doğru evirmektedir. Emojiler bu değişimin merkezinde yer alarak bireyler arasında sürdürülebilir sosyal bağların kurulmasını ve kültürel çeşitliliğin dijital dünyada temsil edilmesini sağlamaktadır.

Dijital teknolojide yaşanan gelişmeler emojiilerin sürekli evrim geçirmesini ve dijital iletişimde daha kapsamlı bir ifade aracı haline gelmesini sağlamaktadır. Unicode Konsorsiyumu tarafından her yıl düzenli olarak dijital iletişim mecralarına eklenen yeni emojiiler, kullanıcıların geniş bir ifade yelpazesine erişmesini mümkün kılmaktadır. Söz konusu bu güncellemeler duygusal ifadelerin yanı sıra toplumsal temsiliyeti de arttırmaktadır. Sugimoto ve arkadaşları (2017) Unicode'un güncellemeleriyle emojiilerin yalnızca birer sembol olmaktan çıkarak, kültürel kapsayıcılığı destekleyen, farklı kimliklerin temsiline katkı sağlayan birer araç haline geldiğini vurgulamaktadır. Özellikle etnik köken, cinsiyet ve farklı sosyal grupları temsil eden emojiilerin eklenmesi, dijital iletişimde kültürel çeşitliliğin önemini artırmaktadır.

Jest ve mimiklerin ifade biçimlerine katılamadığı yazılı iletişim yanlış anlaşılmalara açık bir mecra oluşturmaktadır. Emojiiler yazılı iletişimde eksik olan jest ve mimiklerin yerini alarak, bireylerin duygusal ifadelerini doğru bir biçimde iletmelerini sağlarken güçlü iletişimin olanaklarını da desteklemektedir. Pavalanathan ve Eisenstein (2016) emojiilerin, metinlerdeki ifadelerin tonunu ve duygusal bağlamını açıkça belirterek, iletişimdeki belirsizlikleri azalttığını ifade etmişlerdir. Özellikle sosyal medya ve anlık mesajlaşma uygulamalarında, emojiilerin bu işlevi bireyler arasında pozitif bir iletişim ortamı yaratmaktadır. Özellikle sosyal medya ve anlık mesajlaşma uygulamalarında, emojiilerin bu işlevi kullanıcılara samimi bir iletişim olanağı sunmaktadır. Alshenqeeti (2016) emojiilerin yazılı iletişime canlılık kattığını ve yüz yüze iletişimde sağlanan duygusal bağları dijital platformlarda yeniden ürettiğini belirtmektedir. Örneğin, “😊” gibi bir emoji, bir selamlaşmayı daha sıcak ve samimi bir hale getirirken, “👋” sembolü, kısa ve net bir selamlaşmayı görsel olarak zenginleştirmektedir.

Emojiiler kullanıcıların sosyal kimliklerini ortaya koymalarına ve kültürel çeşitliliği dijital dünyada temsil etmelerine olanak tanımaktadır. Sugimoto ve arkadaşları (2017) emojiilerin kültürel normların dijital platformlarda yeniden üretilmesine katkıda bulunduğunu ve bu sembollerin bireylerin toplumsal değerlerini dijital ortamda sürdürmesine olanak tanıdığını belirtmektedir. Derks, Fischer ve Bos (2008) emojiilerin, bireyler arasındaki sosyal bağları güçlendiren bir araç olduğunu ve yazılı iletişimde duygusal eksiklikleri telafi ettiğine değinmektedir. Onlara göre, özellikle yüz yüze iletişimde eksik olan jest ve mimiklerin dijital ortama taşınması emojiiler aracılığıyla mümkün hale gelmiştir.

Emojiiler yalnızca bireysel iletişimde üstlendikleri işlevlerin yanı sıra sosyalleşme olanaklarını da güçlendirmektedir. Sugimoto ve arkadaşları (2017) emojiilerin beyinde olumlu duygusal tepkiler yaratarak, bireylerin yazılı mesajları daha sıcak ve samimi algılamalarını sağladığını belirtmişlerdir. Bu durum bireyler arasında güvenin oluşmasını ve sosyal ilişkilerin derinleşmesini de beraberinde getirmektedir. Kültürel farklılıkları ortadan kaldıran bu semboller grup sohbetlerinde iletişim kurmayı

kolaylaştırmaktadır. Örneğin bir grup sohbetinde kullanılan "🌟" sembolü bireyler arasında bir kutlama atmosferi yaratarak sosyal bağları güçlendirmekte ve zaman/mekân farklılıklarını ortadan kaldırmaktadır. Walther (1996), emojiilerin dijital iletişimde hiperkişiselleştirme yarattığını ve bu sayede bireylerin kendilerini daha rahat ifade edebildiklerini vurgulamaktadır. Pavalanathan&Eisenstein (2016 s. 5), emojiilerin dijital iletişimde toplumsal güveni artıran bir araç olduğunu ve bu sembollerin bireyler arasındaki etkileşimi daha anlamlı hâle getirdiğini ifade etmektedir. Ancak emojiilerin evrensel bir dil oluşturma potansiyeli sınırlı bir alanda etkili olmaktadır. Bunun temel sebebi, emojiilerin anlamlarının kültürel bağlamdan ayrı düşünölemeyecek oluşudur. Pavalanathan ve Eisenstein (2016 s. 8), emojiilerin küresel iletişim aracı olarak yaygınlaştığını; ancak bu sembollerin anlamlarının kültürden kültüre farklılık gösterdiğini vurgulamaktadır. Kültürel çeşitlilik, emojiilerin kullanımını bir zenginlik unsuru hâline getirmekle birlikte evrensel bir anlam birliğinin önünde engel teşkil etmektedir. Örneğin, "🙏" sembolü Asya kültürlerinde saygı ve minnettarlık anlamına gelirken, Batı toplumlarında dua veya teşekkür anlamında kullanılmaktadır (Miller vd., 2016). Bir sosyal medya paylaşımında kullanılan "🎉" sembolü Batı kültürlerinde kutlama anlamına gelirken, bazı Asya toplumlarında bir olayın sona erdiğini vurgulayabilir (Stark & Crawford, 2015). Japonya'da bir tebessüm sembolü olan "😊", bir nezaket ve minnettarlık ifadesi olarak yorumlanırken; Batı kültürlerinde samimi bir mutluluk veya hoşnutluk anlamı taşımaktadır (Zhou, Hentschel & Kumar, 2016). Kültürlerle iç içe geçmiş bu ve benzeri anlam farklılıkları, emojiilerin kullanımının kültürel bağlam içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Göz ardı edilen kültürel farklar, yanlış anlamaları da beraberinde getirecektir. Emojiilerin dijital iletişimde etkili bir araç olarak işlev görebilmesi, bu kültürel bağlamların dikkate alınmasıyla mümkün olabilir. Bu nedenle, emojiilerin çok kültürlü bir yaklaşımla ele alınması, dijital iletişimde daha anlamlı ve etkili etkileşimlerin önünü açacaktır.

4. Araştırmanın Metodolojisi

4.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Soruları

Araştırmada dijitalleşmenin selamlaşma pratiklerine etkisini incelemek, geleneksel ve dijital selamlaşma biçimleri arasındaki dönüşümü anlamak ve emojiilerin bireylerarası iletişimde oynadığı rolü ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çalışmanın bu yönüyle dijital iletişim literatürüne katkı sağlaması ve sosyal medya kullanımının kültürel ritüeller üzerindeki etkisini ele alarak akademik bir boşluğu doldurması hedeflenmektedir. Araştırma kapsamında yanıt aranan temel sorular şu şekildedir:

AS1: Emojiiler, bireylerarası selamlaşma pratiklerinde nasıl bir dönüşüm yaratmaktadır?

AS2: Emojiilerin geleneksel selamlaşma biçimleri üzerindeki etkisi hangi düzeydedir?

AS3: Dijital platformlarda emoji kullanımının iletişim ve anlam inşası süreçlerine etkisi nasıl algılanmaktadır?

4.2. Araştırmanın Yöntemi ve Deseni

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırmalar, büyük ölçekli verileri sistematik bir şekilde analiz ederek genel eğilimleri belirlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Creswell & Creswell, 2018). Çalışmanın veri toplama sürecinde anket yöntemi kullanılmış olup veri analizi için tanımlayıcı istatistikler ve ilişki analizleri uygulanmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli benimsenmiştir. Betimsel tarama modeli, belirli bir zamanda mevcut olan bir olgunun ya da durumun özelliklerini belirlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Fraenkel & Wallen, 2009). Bu model, dijital platformlarda selamlaşma pratiklerinde meydana gelen değişimi ve emojilerin bireylerarası iletişimdeki işlevlerini tespit etmek açısından uygun bir çerçeve sunmaktadır.

4.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, sosyal medya ve dijital iletişim araçlarını aktif olarak kullanan bireylerden oluşmaktadır. Örneklem, gönüllü katılım esasına göre belirlenmiş olup, 18-35 yaş aralığında dijital platformlarda aktif olan 239 katılımcıyı kapsamaktadır. Bu yaş grubu, dijital iletişime en fazla adapte olmuş bireyleri temsil etmesi açısından araştırma için uygun bir hedef kitle olarak belirlenmiştir (Prensky, 2001). Çalışmanın evreni ve örneklemini belirlerken, dijitalleşmenin özellikle genç kullanıcılar üzerindeki etkisini daha iyi anlamak amaçlanmıştır.

4.4. Etik Kurul İzni

Çalışmada etik kurallar göz önünde bulundurulmuş olup, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 23.10.2024 tarihli 11 sayılı toplantısında, 2024/381 numaralı araştırma koduyla etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcılar, araştırmaya gönüllü olarak katılmış ve verileri anonim olarak toplanmıştır.

4.5. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Araştırmanın verileri anket yöntemi ile toplanmıştır. Anket formu, katılımcıların demografik bilgileri, emoji kullanım sıklıkları, selamlaşma pratiklerine dair algıları ve dijital iletişimde emojilerin rolü üzerine tasarlanmış 20 sorudan oluşmaktadır. Anket soruları, daha önce yapılan benzer çalışmalar incelenerek oluşturulmuş ve literatürde yer alan mevcut ölçeklerden uyarlanarak geliştirilmiştir (Boyd & Ellison, 2007). Veri toplama sürecinde katılımcılara çevrimiçi anket formu gönderilmiş ve katılım gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Anket formunda 5'li Likert ölçeği kullanılmış olup, emoji kullanımına dair katılımcıların görüşleri "Kesinlikle Katılıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a kadar değişen derecelerle ölçülmüştür. Kodlama ve analiz süreci üç aşamada gerçekleştirilmiştir:

- Tanımlayıcı istatistikler ile katılımcıların demografik bilgileri ve emoji kullanımına dair genel eğilimleri belirlenmiştir.
- Korelasyon analizi ile emoji kullanımının iletişim dinamikleri üzerindeki etkisi test edilmiştir.
- Regresyon analizi ile emojielerin selamlaşma ritüellerine etkisinin anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Çalışmada elde edilen veriler, dijitalleşme çağında geleneksel selamlaşma pratiklerinin nasıl dönüştüğünü anlamaya yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Araştırmanın bulguları, emojielerin sadece yazılı ifadeleri destekleyen araçlar olmanın ötesinde, bireylerarası iletişimde anlam inşasını etkileyen dinamik faktörler olduğunu göstermektedir.

4.6. Bulgular

Anket sorularına katılım gösterenlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında katılımcıların yüksek oranda (%68,18) kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu durum örneklemede kadın katılımcıların diğer katılımcılara oranla daha ilgili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte cinsiyetini belirtmek istemeyen katılımcıların varlığı düşük olmakla birlikte (%3,03) toplumsal cinsiyetle ilgili hassasiyetlerin gelecekteki çalışmalarda cinsiyet kimliği konusundaki belirsiz tutumların da incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Belirli bir grubun daha fazla temsil edilmesi metodolojik zorluklar yaratacağından genelleme aşamasında bu veriler dikkate alınmayacaktır.

Katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında çalışmanın hedef kitlesi olan 18-34 yaş aralığındaki bireylerin çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. 18-24 yaş grubu, katılımcıların %51,06'sını oluştururken, 25-34 yaş grubu ise %34,04 ile ikinci sırada yer almaktadır. 18-24 yaş aralığındaki katılımcıların oranının yüksek olması, gençlerin dijital platformlarda aktif olmaları ve emoji kullanımına dair daha fazla deneyimlerinin bulunması nedeniyle bu grubun dijital iletişime dair görüşlerinin ve davranışlarının daha belirleyici olacağına işaret etmektedir. 35 yaş ve üzeri katılımcının katılım oranının düşük olması, bu yaş üzerindeki bireylerin dijital platformlarda daha az etkileşimde bulunduklarını göstermektedir. Bulgularda ortaya çıkan bu yaş dağılımı çalışmanın amacına yönelik olarak genç nesillerin deneyimlerini yansıttığını vurgulamaktadır.

Katılımcıların eğitim düzeyi dağılımına bakıldığında lisans ve daha yüksek eğitim seviyesindeki katılımcıların oranının yüksek olması, bu grubun dijital iletişimi ve sosyal medya kullanımını daha iyi anlama ve yorumlama yeteneğine sahip olabileceğini düşündürmektedir (%69,12'si lisans mezunu, %19,12'si ise yüksek lisans veya doktora mezunu). Oranlar bu grubun dijital etkileşimler ve emoji kullanımı gibi konulara daha derinlemesine ve eleştirel bir yaklaşım sergileyebileceğini ortaya koymaktadır. Lise ve ön lisans seviyesindeki katılımcıların oranının düşük olması (%8,82

lise mezunu, %2,94 ön lisans mezunu, araştırma sonuçlarında yükseköğretim gören bireylerin dijital alışkanlıkları üzerine genelleme yapılabileceğini göstermektedir.

Günlük hayatta emoji kullanımı dağılımlarına bakıldığında "bazen" cevabının %46,88 gibi yüksek bir orana sahip olması emoji kullanımının günlük iletişimde belirli bir düzeyde olduğunu ancak her zaman kullanılan bir iletişim aracı haline gelmediğini göstermektedir. Bu durum katılımcıların sosyal bağlama ve iletişim türüne göre emoji kullanımı konusunda esnek davrandıklarını ve süreklilik arz etmediğini düşündürmektedir. Asla emoji kullanmadığını ifade eden grubun çok azınlıkta (%3,13) olması emoji kullanımının yaygınlığını ortaya koymaktadır. Bu verilerden hareketle katılımcıların %97'sinin emoji kullandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra atılımcıların büyük bir kısmı (%69,65) emoji kullanımının en yoğun olduğu platform olarak mesajlaşma uygulamalarını işaret etmektedir. Bu bulgular WhatsApp ve Telegram gibi anlık mesajlaşma uygulamalarında emoji kullanımının oldukça yaygın olduğunu gösteriyor. Sosyal medya platformları emoji kullanımının yaygın olduğu başka bir mecra olarak öne çıkmaktadır. Sosyal medya platformlarında kullanıcıların %26,90'ı emoji kullandıklarını belirtmektedir. Katılımcılar arasında e-postalarda emoji kullanımına az rastlanmaktadır (%3.45) ve bu durum bu platformlardaki yazışmaların daha kurumsal/profesyonel yazışmalar için kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Dijital platformlarda selamlaşma esnasında emoji kullanımı sorulduğunda katılımcıların %95,69'unun emojileri kullandığı görülmektedir. Katılımcıların %4.31'i bu durumlarda selamlaşma yerine emoji kullanmadığını belirtmektedir. Veriler yüksek çoğunluğun dijital mecrada gerçekleştirdikleri sosyal etkileşimlerinde 😊 (gülümseyen yüz) emojisini kullandığını ortaya koymaktadır. Bu emoji olumlu bir sohbet başlangıcı ve iyi hali temsil eder niteliktedir. Bununla birlikte kullanımlar karşındaki kişiye göre de değişim göstermektedir. Emoji kullanan katılımcıların %58,62'si emojileri sadece arkadaşlarıyla kurdukları dijital iletişimde kullanmaktadır. Bu oran dijital dünyada emoji kullanımının bağ kurma ile güçlü bir ilişkisi olduğunu, arkadaşlar arasında daha samimi ve duygusal iletişimin biçimi olarak kabul edildiğini göstermektedir. Ancak söz konusu verilerde dikkat çekici olan katılımcıların %25,29'unun dijital platformlarda kurdukları iletişimde yazışırken kişi ayırt etmeden emoji kullandıklarını ifade etmeleridir. Bu katılımcılar kişi ve/veya mecraları göz önünde bulundurmadan her ortamda emoji kullanmaktadır. Formal ilişkilerin dijital platformların her alanına taşındığı göz önünde bulundurulduğunda emojilerin profesyonellik gerektiren iş ilişkileri gibi kurumsal alanda da söz konusu oranda kullanıldığını ortaya çıkarmaktadır.

Emojilerin geleneksel selamlaşma biçimlerine etkisi görülmek istendiğinde bunu farklı düzeylerde değerlendiren bir katılımcı profili ortaya çıkmaktadır. Emojilerin selamlaşma üzerindeki etkisinin yüksek olduğunu veya tamamen değiştirdiğini düşünen katılımcıların oranı %12,22'dir. Katılımcıların %87,78'i geleneksel selamlaşma biçimlerinin az veya orta düzeyde etkilendiğini ya da hiç etkilenmediğini

düşünmektedir. Buradan hareketle katılımcıların büyük bölümü geleneksel selamlaşma pratikleri üzerinde emojielerin düşük düzeyde etkisi olduğunu belirtmektedir. Veriler emoji kullanımının geleneksel selamlaşma biçimlerini tamamen değiştirmedigini ancak dijital iletişimde önemli bir yer edindiğine işaret etmektedir.

Yüz yüze selamlaşma üzerinde emojielerin etkisi sorulduğunda katılımcıların %70,81'i hiçbir etkisi olmadığını düşündüğünü belirtmektedir. Bununla birlikte emojielerin bu selamlaşma biçimine olumlu ve pozitif etkisi olduğunu düşünenlerin oranı %20,27'dir. Katılımcıların büyük çoğunluğu dijital emojielerin yüz yüze selamlaşma biçimlerini etkilemediğini veya sadece sınırlı bir şekilde etkilediğini düşünmektedir. Bu durum dijital selamlaşma biçimlerinin sosyal etkileşimlerde daha fazla yer bulduğunu ve bu etkileşimin bazen yüz yüze iletişimde de pozitif bir etkisi olabileceğini düşündüren bir eğilimdir. Veriler dijitalleşmenin, özellikle genç nesiller arasında sosyal bağları pekiştiren ve güçlendiren bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir.

Verilere bakıldığında, katılımcıların çoğunluğunun (%51,35) emoji kullanımının iletişimi orta düzeyde kolaylaştırdığı görüşünü benimsediği görülmektedir. Bu durum katılımcıların emoji kullanımının iletişimi önemli ölçüde değiştirmedigini ancak iletişime önemli bir katkı sağladığını düşündüklerini göstermektedir. %24,32'lik oran emojielerin mesajlaşma sırasında iletişimi çok kolaylaştırdığını düşünmektedir. Bu aşamada emoji kullanımının yazılı iletişimi daha hızlı, etkili ve anlamlı kıldığını söyleyen katılımcılar öne çıkmaktadır. Düşük oranda katılımcı (%12,16) emojielerin mesajlaşma sırasında hiçbir şekilde kolaylaştırmadığını savunmaktadır. Bu katılımcıların emoji kullanımının yazılı iletişimdeki doğruluğu ve açık anlamı olumsuz etkileyebileceğini düşünmeleri olasılığı yüksektir. Genel olarak emoji kullanımı mesajlaşma sırasında iletişimi orta düzeyde kolaylaştıran bir araç olarak görülmektedir.

Katılımcılara yaş grupları arasında emoji kullanımında farklılıklar olup olmadığı konusunda düşünceleri sorulduğunda emoji kullanımının yaş gruplarına göre farklılık gösterdiğine dair güçlü bir eğilim ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların %83,33'ünün "Evet" yanıtı vermesi, özellikle genç bireylerin dijital platformlarda emoji kullanımına daha yatkın oldukları ve bu kullanımın sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları ile sıkı bir ilişki içinde olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Diğer yandan katılımcıların %11,67 oranında kararsızlık bildirilmesi, emojielerin yaşa bağlı kullanım farklılıklarının daha fazla veri ve gözlemle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bulgular yaşın dijital iletişim alışkanlıkları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ve emojielerin sosyal bağlamdaki rolünün bireylerin teknolojiye uyum düzeyleriyle ilişkili olabileceğini işaret etmektedir.

Emojiler kullanarak selamlaşmanın duygusal ifadeleri yansıtma durumu sorulduğunda katılımcıların %47,5'i duygusal ifadeleri orta düzeyde yansıttığını

belirtmektedir. Emojilerin duygusal ifadelerin tamamen yansıtılmasında yetersiz olduğunu düşünen (%8,75) ve az yansıtıcı bulunduğunu ifade eden (%26,25) katılımcıların, görsel unsurların iletişimdeki anlam yükünün sınırlı olabileceğine inandıkları düşünülmüştür. Buna karşılık, %17,5 oranında katılımcı emojilerin duygusal ifadeleri güçlü bir şekilde yansıttığını belirtmektedir. Bu durumun emojilerin duygusal sıcaklık ve samimiyet aktarmada kişisel bir araç olarak görülmesinden kaynaklı olabileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte bu algının her türlü iletişim bağlamında ve tüm katılımcılar için geçerli olmadığı görülmektedir.

Emoji kullanımının sosyal bağları güçlendirme üzerindeki etkisine dair görüşlerde değerlendirildiğinde katılımcıların %35'i emojilerin sosyal bağları kuvvetlendirdiğini ifade etmektedir. %13,75'lik oran da bu etkiyi desteklemektedir. Buna karşın %30 oranında katılımcı bu görüşe katılmadığını belirtmiş, %21,25'i ise kararsız kalmıştır. Bulgular emoji kullanımının sosyal bağları güçlendirme potansiyeline dair algının bireysel tercihler, kültürel normlar ve iletişim bağlamlarına göre değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Emojilerin selamlaşma sırasında nasıl algılandığına ilişkin sorulan sorudan elde edilen veriler bu dijital sembollerin genel olarak olumlu bir algıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların %61,11'i emojilerin selamlaşma sırasında olumlu etkiler yarattığını belirtmektedir. Bununla birlikte %36,11'lik oran emojilerin nötr bir etki yarattığını ifade ederken olumsuz algıya sahip olanların oranı ise yalnızca %2,78'dir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun konu hakkında olumlu veya nötr görüşe sahip olması emojilerin selamlaşma eylemi sırasında büyük ölçüde kabul gördüğünü göstermektedir. Bunun yanı sıra nötr katılımcıların oranının dikkate değer bir seviyede olması (%36,11) emojilerin etkisinin sınırlı olabileceğinin düşünüldüğünü ortaya koymaktadır. Bulgular emojilerin sosyal bağları pekiştiren bir araç olarak etkili bir şekilde kullanılırken etkilerinin birey ve bağlam arasında farklılık gösterebileceğini ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmada bulguların elde edildiği ankette 15 ve 16. sorular açık uçlu sorulardır. Seçmeli soruların ortaya koyamadığı verilerin değerlendirilmesini sağlamak için katılımcılara emojilerin selamlaşma pratiklerinde hangi rolü oynadığını düşündükleri sorulmuştur. Bu soru altında veriler cevaplar değerlendirildiğinde katılımcıların %95'inin olumlu görüş bildirdiği gözlemlenmiştir. Elde edilen bulguları beş olumlu başlık altında toplamak mümkündür.

- “Duyguları en iyi şekilde gösterme yöntemidir, mimiklerimiz belli olmadığı için emojiler duygu geçişini sağlıyor, mesajlarda kullanılan emojiler duygu aktarımını sağlıyor.” vb. cevaplar emojilerin yazılı iletişimde yüz yüze iletişime benzer bir hava yaratarak duyguları daha kolay ve doğru yansıttığı,

- "Kolaylık Sağlıyor, pratik hızlı iletişim, kısa yol, cazip geliyor." vb. cevaplar emojielerin kelimeler yerine kısa ve etkili bir iletişim yolu sunarak zaman kazandıran bir araç olarak görüldüğü,
- "Daha samimi olduğunu düşünüyorum, mesajı yumuşatıyor, daha sıcak bir iletişimi sağlıyor." vb. cevaplar katılımcıların emojielerin yazılı iletişimin donuk yapısını kırarak samimiyet kattığını ve ilişkileri güçlendirme potansiyeli taşıdığı,
- "Yanlış anlamaların önüne geçiyor, mesajlaşmalarda ciddiyet ve ton belirliyor." vb. gibi cevaplar emojielerin metin içindeki tonlamayı netleştirerek iletişim kazalarını önleyen bir araç olarak da görüldüğü,
- Teknolojinin getirdiği davranış şekli, kültürel bir imge haline gelmiştir." vb. gibi cevaplar emojielerin modern iletişimin bir parçası haline gelerek özellikle yeni nesiller arasında kültürel bir değişimi temsil ettiği katılımcılar tarafından ortaya konmaktadır.

Bunun yanı sıra katılımcıların %5'i olumsuz veya nötr rolüne değinmekte, bu durumu: "Hiçbir rolü yok, bireyin gerçekten o duyguyu hissetmeyerek gönderdiği kanaatindeyim." gibi ifadelerle ortaya koyduğu görülmektedir. Bu katılımcılar emojielerin yapay bir samimiyet yarattığını ve/veya gerçek duyguları tam ifade edemediğini savunmaktadır.

Açık uçlu soru formunda katılımcılara selamlaşma pratiklerinin gelecekteki dönüşümü konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Cevaplar tasnif edildiğinde katılımcıların %40'nın söz konusu dönüşümün olumlu yönlerine vurgu yaptığı dikkat çekmektedir. Katılımcıların büyük bölümü emojieleri dil bariyerini aşma işlevi nedeniyle kültürlerarası bir selamlaşma pratiği olarak görmektedir. Bunun yanı sıra verilerde 🌍 veya 🍷 vb. gibi emojielerin global bir selamlaşmayı ifade edebileceğini ve iletişim kurmak için dil bilme gereksiniminin ortadan kalkacağına vurgu yapılmaktadır. Olumlu görüş beyan eden katılımcılar arasında dijital platformlarda avatarlar aracılığıyla farklı selamlaşma pratikleri geliştirilebileceğine dair düşünenlerin oranı yüksektir. Katılımcıların %38'i olumlu görüşün karşısında yer alarak emojielerin yüz yüze iletişimi sekteye uğratacağı ve sosyalleşme becerilerini zayıflatacağı düşüncesini belirterek olumsuz görüş beyan etmiştir. Bunun yanı sıra bu katılımcılar selamlaşma gibi sosyal ritüellerin ortadan kalkma, asosyal toplum ve ifade bakımından yoksun bireyler vb. gibi durumların da ortaya çıkabileceği görüşünü paylaşmaktadır. Son olarak katılımcıların %22'si emojielerin selamlaşma pratiklerinde büyük bir değişim yaratmayacağını ve/veya mevcut durumun devam edeceğini düşünmektedir. Bu görüşü belirtenlere göre emojielerin kullanımı sınırlı olmakla birlikte tamamen ortadan kalkmayacaktır.

Gündelik yaşamda dijital platformlarda sıklıkla karşılaşılan emojielerin bireyleri zorunlu kullanıma yönlendirip yönlendirmediği çalışmanın temel odak noktalarından birini oluşturmaktadır. Çalışma katılımcılarından elde edilen veriler katılımcıların büyük

bir kısmının (%61,11) emoji kullanımını bir zorunluluk olarak görmediğini göstermektedir. Bu veriler dijital iletişimde bireysel özgürlüğün önemli bir bileşen olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer yandan %19.44'lük bir kararsız grup ile %19.45'lik olumlu görüş (katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum) oranı emoji kullanımının beklenti haline gelebileceğine işaret etmektedir. Dijital iletişimde emojiilerin kullanımının yaygınlaşması, normatif bir davranış biçimine dönüşme potansiyeli taşımakla birlikte bireylerin iletişim alışkanlıkları doğrultusunda değişkenlik göstermektedir. Bu görüşü beyan eden katılımcılara göre toplumsal baskılar, platformların teknik özellikleri ve kullanıcı beklentileri gibi faktörler emojiilerin kullanımını zorunlu hale getirmektedir.

Elde edilen bulgular katılımcıların yalnızca metinle yapılan selamlaşmaların yeterliliği konusundaki görüşlerine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Katılımcıların %19,7'si yalnızca metinle selamlaşmanın yeterli olduğunu belirtirken bu durum söz konusu grubun dijital iletişimde sadelik ve öz mesajlaşmaya sınırlı önem verdiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra %33,33'lük grup kararsız kalmış, metinle selamlaşmanın yeterliliği konusunda bağlama bağlı olarak değişken tutumlar sergileyebileceğini göstererek emojiilerin ve diğer destekleyici unsurların bazı durumlarda etkili, bazı durumlarda gereksiz olarak algılanabileceğine işaret etmiştir. Katılımcıların %47,0'si ise yalnızca metinle yapılan selamlaşmayı yetersiz bulmuştur. Bu durum katılımcıların dijital iletişimde emojiilerin duygusal ifadeyi güçlendiren, mesajı daha anlamlı hale getiren ve samimi bir bağ kurmayı sağlayan araçlar gördüğünü düşündürmektedir. Bulgular bireysel tercihler ve bağlama dayalı iletişim gerekliliklerinin dijital platformlarda önemli rol üstlendiğini, dolayısıyla daha zengin ve bağlama uygun iletişim biçimlerinin tercih edilmesinin etkili bir yaklaşım olabileceğini ortaya koymaktadır.

Bulgular emojiilerin cinsiyet veya yaş gibi faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği konusundaki görüşleri net bir şekilde ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%81,9) emojiilerin kullanımının bu tür demografik faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla bu durum emoji kullanımının bireylerin kimlikleri ve sosyal bağlamlarına göre şekillendiği görüşünü desteklemektedir. Bununla birlikte %12,5'lik kesim, emojiilerin cinsiyet veya yaş gibi faktörlere göre farklılık göstermediği görüşünü taşımakta ve bu durum bu gruptaki bireylerin emojiileri daha evrensel bir iletişim aracı olarak algıladığını düşündürmektedir. %5,6'lık kararsız grup ise bağlama veya kişisel deneyimlere göre durumun değişkenlik gösterebileceğini savunmaktadır. Sonuçlar emojiilerin kullanımında demografik faktörlerin etkin olduğu fikrinin baskınlığını göstermekle birlikte dijital iletişimde bireysel tercihler ve sosyal normların kesişiminde yeni inceleme alanı sunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma dijital mecradaki teknolojilerin bireylerin selamlaşma pratikleri üzerindeki etkisini ve emojiilerin bu dönüşümdeki rolünü ortaya koymuştur. Geleneksel selamlaşma biçimlerinin dijital platformlarda yeniden yapılanmasına odaklanan araştırma, emojiilerin bireyler arası iletişimde duygusal ifadeleri güçlendiren ve sosyal bağları destekleyen bir araç olarak işlev gördüğünü göstermektedir. Çalışmanın bulguları, emojiilerin bireysel ifadeleri kolaylaştırdığı ve kültürel normları yeniden şekillendirme potansiyeline sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Emojiiler özellikle Z kuşağı (1996-2012 yılları aralığında doğan) arasında selamlaşma ve duygu paylaşımı için yaygın olarak kullanılmaktadır. Dijital platformların bireyler arası iletişimde artan önemi ve emojiilerin bu iletişim biçimlerini zenginleştirme kapasitesi düşünüldüğünde emojiilerin bağ kurmadaki önemi daha net anlaşılmaktadır. Bununla birlikte dijital göçmenlerin emojiilere daha mesafeli yaklaşması ve bu sembollerin kullanımında yaşanan kuşak farklılıkları, dijitalleşmenin iletişimdeki etkilerinin herkesi aynı şekilde etkilemediğini ortaya koymaktadır. Bu durum dijital araçların kullanımına yönelik farkındalığın emojiilerin etkili bir şekilde kullanılmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Dijital araçlar konusunda eğitim düzeyinin belirleyici bir faktör olması, emojiilerin sadece iletişim aracı değil, aynı zamanda eleştirel düşünce ve anlam yaratma süreçlerinde de etkili bir sembolik araç olabileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları, emojiilerin dijital iletişimde yaygın olarak kullanıldığını ancak bireylerin demografik özellikleri ve sosyal bağlamlarına göre farklı anlamlar içerdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %95,69'u dijital platformlarda selamlaşma esnasında emojiileri kullandığını belirtirken, %58,62'si emojiileri yalnızca arkadaşlarıyla olan iletişimlerinde emojiileri kullanmayı tercih etmektedir. Bulgular, emojiilerin sosyal bağları güçlendirdiğine dair algının değişken olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların %35'i emojiilerin sosyal bağları kuvvetlendirdiğini düşünürken, %30'u bu görüşe katılmamaktadır. %61,11'lik bir kesim, emojiilerin bir zorunluluk haline gelmediğini düşünse de %19,45'i emoji kullanımının beklenti haline gelebileceğini belirtmektedir. Yaş grupları arasındaki farklılıklar dikkate alındığında, katılımcıların %83,33'ü emoji kullanımının yaşa bağlı değişiklik gösterdiğini ifade etmiştir. Özellikle 18-24 yaş grubundaki bireylerin %51,06'lık bir oranla en fazla emoji kullanan grup olduğu ortaya çıkmaktadır. Eğitim düzeyi açısından bakıldığında katılımcıların %69,12'si lisans mezunu olup, bu grup emoji kullanımını daha eleştirel değerlendirebilecek bir eğilim göstermektedir. Emojiilerin selamlaşma pratikleri üzerindeki etkisi konusunda katılımcıların %87,78'i, geleneksel selamlaşma biçimlerinin emojiilerden yalnızca az veya orta düzeyde etkilendiğini düşünmektedir. Bununla birlikte %12,22'lik kesim, emojiilerin selamlaşma biçimlerini tamamen değiştirdiğini savunmaktadır. Yüz yüze selamlaşmada emojiilerin bir etkisi olup olmadığı sorulduğunda, katılımcıların %70,81'i, emojiilerin yüz yüze selamlaşmaya

hiçbir etkisinin olmadığını ifade etmektedir. Emojilerin duygusal ifadeleri yansıtmadaki rolü de katılımcılar arasında farklı değerlendirilmektedir. %47,5'lik oran emojilerin duygusal ifadeleri orta düzeyde yansıttığını belirtirken, %17,5'i güçlü bir duygusal aktarım sağladığını düşünmektedir. Bunlarla birlikte %8,75'lik kesim emojilerin duygusal ifadeleri yansıtmada yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Araştırma sonuçları emojilerin sosyal bağlamda güçlü bir araç olduğunu, ancak resmi iletişimde kullanımının sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Söz konusu bulgular emojilerin iletişimdeki rolünün daha çok bireyler arası ilişkileri geliştirmek, samimiyeti artırmak ve sosyal bağları güçlendirmek üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Diğer taraftan emojilerin formal iletişimde nadir kullanılması sembollerin formalite gerektiren iletişimlerde henüz yaygın kabul görmediğini göstermektedir. Emojiler, geleneksel selamlaşma biçimlerini tamamen ortadan kaldırmak yerine selamlaşma ritüellerine yeni bir boyut eklemektedir. Dijitalleşmeyle birlikte selamlaşma ritüelleri geleneksel biçimlerin modern yorumla yeniden şekillendiği bir dönüşüm geçirmiştir ve geçirmeye devam etmektedir. Değişim/dönüşümün toplumsal etkileri, bireyler arası ilişkilerde samimiyet, aidiyet ve sosyal bağ kurma süreçlerinde açıkça gözlemlenmektedir. Emojiler bireyin kendini ifade etmesine olanak tanırken diğer birey/bireylerle anlamlı bir bağ kurmasını da kolaylaştırmaktadır.

Çalışmadan elde edilen bulgular emojilerin kültürel normları ve toplumsal değerleri yeniden üreten bir mekanizma olduğunu da göstermektedir. Özellikle kültürden kültüre farklı anlam ve anlamlandırmalara sahip emojiler, dijital platformlarda kültürel temsiliyeti artırarak yanlış anlamaların önüne geçmek amacıyla bağlamın önemine vurgu yapmaktadır. Farklı kültürlerin tarihsel süreç içerisinde kendine oluşturduğu her dinamiği tek bir sembole sığdırmak mümkün değildir. Bireyler arası iletişimin güçlü etkin bir aracı olarak görülen bu sembollerin kültürel değerler içerisinde yeniden anlam kazanması yanlış anlaşılmalara da beraberinde getirmektedir. Özellikle bazı emojilerin bölgesel ve tarihsel bağlamlara göre değişiklik göstermesi, evrensel bir iletişim aracı olma iddiasının sorgulamalarını beraberinde getirmektedir. Emojilerin sosyal, kültürel ve duygusal iletişimdeki işlevleri geniş kapsamlı ve disiplinler arası araştırmalarla desteklenmeli ve gelecekteki çalışmalar, bu sembollerin bireyler ve toplumlar üzerindeki etkisini daha derinlemesine ele almalıdır.

Dönüşümün devam ettiği bir dönemin yaşandığı yadsınamaz. Her geçen gün bireylerin kullanımına sunulan teknolojik araçlar ve bu araçların kendini güncelleme sıklıkları göz önünde bulundurulduğunda emojilerin geleceğinin kişiselleştirme ve yapay zekâ entegrasyonu etrafında şekilleneceği açıkça görülmektedir. Dijital iletişimde ihtiyaç duyulan ve kullanıcıların ruh hali, yüz ifadesi veya mesaj bağlamına göre özelleştirilebilecek emojiler, dijital iletişimi daha dinamik ve özgün hale

getirecektir. Örneğin bir yapay zekâ sistemi, iletişimin bağlamını da göz önünde bulundurarak, yazılan metne uygun bir emoji önererek iletişimi daha etkin kılabilir. Bu gelişmeler emojiye birer görsel sembol olmaktan çıkarak, kompleks duygu durumlarını ve ifadeleri yansıtan araçlara dönüşmesini sağlama potansiyeli taşımaktadır. Yapılan çalışmalar gelecek dönemlerde emojiye, kullanıcıların duygu durumlarına göre anlık öneriler sunarak dijital iletişimde kişiselleştirme potansiyelini artıracığı öngörülmektedir. Emojiye yapay zekâ ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerle entegrasyonu bu sembollerin dijital iletişimdeki rolünü güçlendirecektir. Emojiye, kültürel çeşitlilik ve temsiliyeti desteklerken, dijital dünyada insani dokunuşu sağlayarak bireyler arasında anlamlı bağların kurulmasına olanak tanımaya aday görülmektedir. Bu çalışma dijitalleşen dünyada iletişim pratiklerinin evrimine dair yeni bir perspektif sunmakta ve emojiye bu süreçteki kritik rolünü vurgulamaktadır.

Teknoloji destekli emojiye gelişimi kültürel kapsayıcılığın yanı sıra kişiselleştirme ve hız gibi özellikler sayesinde modern iletişim ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki bu teknolojiler insanı taklit etmekte ve ortaya koydukları ürünler “sanal” kalmaya devam etmektedir. Sosyal bir varlık olan insanın diğer insanla temas etme ihtiyacı modern dünyanın da temel ihtiyaçlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir. Tarihsel süreç içerisinde gelenek ve göreneklerle şekillenmiş temel ritüeller sanal dünyada taklit edilirken söz konusu taklitlerin bazı insani ihtiyaçları karşılamayacağı aşikardır. Modern toplumda dönüşüme ayak uydurmak ve kendini yenilemek bir zorunluluktur ancak taklit edilen duyguların zaman içerisinde birey/ toplumlar üzerinde yaratabileceği etkileri göz ardı etmek, gelecekte farklı sorunlarla mücadele eden bir insanlıkla karşılaşma riskini de beraberinde getirebilir. Bu noktada sanal gerçeklik (VR) ve beraberinde getirdiği değişimler teknolojik ilerlemelerin bir ürünü olarak bireylerin hayatına önemli yenilikler sunarken, insani değerlerin ve kültürel kökenlerin yitilmesi gibi ciddi riskleri de beraberinde getirebilir. Uyumlanma süreci içindeki bireyler sanal dünyalarda daha fazla vakit geçirdikçe gerçek hayatta kurulan duygusal bağların ve insani etkileşimlerin yerini sanal/yapay ilişkilerin alması gibi tehlikeler ortaya çıkmaktadır. Sanal mecralarda kurulan iletişimler bireylerin köklerinden uzaklaşmasına, tarihsel ve kültürel mirasla olan bağlarını zayıflatmasına yol açabilir. Kültürel ritüellerin ve geleneklerin dijital platformlara taşınması bu değerlerin anlam ve bağlamdan kopmasını da beraberinde getirmektedir. İletişim pratiklerin daraltılarak dijital platformlara taşınması insani yapıların tahrip edilmesi ve geçmiş izlerin silinmesi gibi ciddi toplumsal sonuçlar ortaya çıkabilir.

İnsanlık tarih boyunca kültürel farklılıkları bir zenginlik olarak görerek medeniyetler inşa etmiştir. Günümüz modern dünyası sanal gerçeklik vasıtasıyla kültürlerin tekipleşmesine ve farklılıkların önemsizleşmesine yol açabilir. Farklı kültürel değerlerin sanal ortamda homojen yapı altında bütünleştirilmesi zenginliğin yerini sıradanlığa bırakarak düşünce biçimlerini tekipleştirebilir. Dolayısıyla kültürel

değerlerin korunması ve aktarılması ve bireylerin kimliklerini inşa ederken kültürel miraslarına sahip çıkmaları, modern toplumların dijitalleşme sürecinde insani yapılarını ayakta tutması açısından kritik bir role sahiptir.

Sanal gerçeklik içerisinde zaman geçiren bireyler kendi fiziksel dünyalarından koparak yapay dünyalarda izole bir yaşam biçimine yönlenebilir, bu durum yalnızlık ve aidiyet eksikliği gibi psikolojik sorunları da beraberinde getirebilir. Yüz yüze iletişimden ve gerçeklik bağlardan yoksun bir hayat duygusal anlamda farklı tatminsizlikleri yaratabilir. Kültürel değerlerin ve farklılıkların ortadan kalkması bireylerin birbirlerine ve topluma karşı duyduğu empatiyi azaltabilir. Tüm bu olasılıklar sonucunda insanlık yalnızca bireysel değil, toplumsal ölçekte kurduğu bağları yitirebilir.

Kültürlerin içlerinde barındırdığı çeşitlilik insanlığın en büyük tarihi zenginliklerinden biridir. Sanal gerçeklik söz konusu bu zenginliği koruma potansiyeline sahip olduğu gibi tahrip etme riskini de taşımaktadır. Bu nedenle sanal gerçeklikle reel yaşamın dengede ve bir arada düşünülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Gelecek yıllarda teknoloji sağlayıcılarının bu durumu göz ardı etmeden ürünlerini insani değerlerle dengelenmesi, kültürel mirasın ve farklılıkların korunması için etkili politikalar ve stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Teknoloji insanlığın ilerlemesinde bir araç olma görevini üstlenmeli, gelişmelerin insanlığın etik ve ahlaki temellerini sarsmasına yönelik girişimleri önlenmelidir.

Sanal gerçekliğin henüz ilk adımlarını attığımız günümüzde bu önlemlerin alınmaması, ilerleyen yıllarda insanlık için tehdit oluşturabilecek bilinçsiz makineleşme ve kökensel unutkanlık gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olarak gelecek nesilleri ciddi bir kimlik krizine sürükleyebilir. Sanal gerçeklik teknolojisinin sunduğu fırsatlarla birlikte, insani değerlerin ve kültürel farklılıkların korunmasına yönelik farkındalık oluşturulurken teknolojik dönüşüm bu temeller üzerine inşa etmeli ve dijital dünyada anlamını yitirmeyen alternatif yöntemler geliştirmelidir. Denge unsurlarının korunması bireysel/toplumsal düzeyde sürdürülebilir bir geleceğin inşasında önemli roller üstlenecektir. Bundan sonraki çalışmalar emojilerin dilin dönüşümü ve evriminin insan psikolojisi ve kültürel değer aktarımları üzerindeki etkilerine odaklanarak toplumsal pratikler bağlamındaki sonuçlarını değerlendirmelidir.

KAYNAKÇA

- Alshenqeeti, H. (2016). Are emojis creating a new or old visual language for new generations? A socio-semiotic study. *Advances in Language and Literary Studies*, 7(6), 56–69. <https://doi.org/10.7575/aiac.alls.v.7n.6p.56>.
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Danesi, M. (2016). *The semiotics of emoji: The rise of visual language in the age of the internet*. London: Bloomsbury Publishing.
- Derks, D., Fischer, A. H., & Bos, A. E. (2008). The role of emotion in computer-mediated communication: A review. *Computers in Human Behavior*, 24(3), 766–785. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2007.04.004>.
- Duranti, A. (1997). *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dürscheid, C., & Siever, T. (2017). *Digital communication: Language, text and technology in the Internet age*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Evans, V. (2017). *The emoji code: The linguistics behind smiley faces and scaredy cats*. London: Michael O'Mara Books.
- Firth, R. (1972). Verbal and bodily rituals of greeting and parting. *The Sociological Review*, 20(1), 1–16. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.1972.tb03245.x>.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education*. New York, New York: McGraw-Hill.
- Goffman, E. (1967). *Interaction ritual: Essays in face-to-face behavior*. Chicago, IL: Aldine Transaction.
- Hall, E. T. (1966). *The hidden dimension*. Garden City, New York: Doubleday.
- Miller, H., Kluver, D., Thebault-Spieker, J., Terveen, L., & Hecht, B. (2016). Understanding emoji ambiguity in context. *Proceedings of the 10th International Conference on Web and Social Media*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1508.04116>.
- Negishi, M. (2014). The birth of emojis: The man behind the smiley face. *The Wall Street Journal*. Retrieved from <https://www.wsj.com/articles/the-birth-of-emojis-1417207313>.

- Nishimura, Y. (2003). Emoji as a tool for expression and identity. *Language and Communication Journal*, 23(4), 345–356. [https://doi.org/10.1016/S0271-5309\(03\)00014-3](https://doi.org/10.1016/S0271-5309(03)00014-3).
- Pavalanathan, U., & Eisenstein, J. (2016). More emojis, less :) The competition for paralinguistic function in microblog writing. *First Monday*, 21(11). <https://doi.org/10.5210/fm.v21i11.6879>.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6. <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>.
- Stark, L., & Crawford, K. (2015). The conservatism of emoji: Work, affect, and communication. *Social Media + Society*, 1(2), 1–11. <https://doi.org/10.1177/2056305115604853>.
- Sugimoto, M., Tanaka, H., & Yamada, K. (2017). Emotional effects of emoji in text communication. *Journal of Cognitive Science*, 18(2), 185–200. <https://doi.org/10.17791/jcs.2017.18.2.185>.
- Turkle, S. (2011). *Alone together: Why we expect more from technology and less from each other*. New York, New York: Basic Books.
- Walther, J. B. (1996). Computer-mediated communication: Impersonal, interpersonal, and hyperpersonal interaction. *Communication Research*, 23(1), 3–43. <https://doi.org/10.1177/009365096023001001>.
- Yus, F. (2014). Not all emoticons are created equal. *Pragmatics and Society*, 5(4), 515–541. <https://doi.org/10.1075/ps.5.4.04yus>.
- Zhou, R., Hentschel, J., & Kumar, N. (2016). Goodbye text, hello emoji: Mobile communication on WeChat in China. *Proceedings of the 2016 ACM International Joint Conference on Pervasive and Ubiquitous Computing*, 773–784. <https://doi.org/10.1145/2971648.2971715>.

- **Etik kurul onayı:** Çalışmada etik kurallar göz önünde bulundurulmuş olup, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonu’nun 23.10.2024 tarihli 11 sayılı toplantısında, 2024/381 numaralı araştırma koduyla etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcılar, araştırmaya gönüllü olarak katılmış ve verileri anonim olarak toplanmıştır.
 - **Çıkar çatışması:** Çıkar çatışması bulunmamaktadır.
 - **Finansal destek:** Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
-

- **Ethics committee approval:** Ethical rules were taken into consideration in the study and ethics committee approval was obtained with the research code 2024/381 at the meeting numbered 11 of Ankara Hacı Bayram Veli University Ethics Committee dated 23.10.2024. Participants participated voluntarily and their data were collected anonymously.
- **Conflict of interest:** There is no conflict of interest.
- **Grant support:** The author declared that this study has received no financial support.

Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

This study was carried out in accordance with research and publication ethics.